

ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΕ ΣΕΒΑΣΤΟΙ ΠΑΤΕΡΕΣ - ΚΥΡΙΕΣ ΚΑΙ ΚΥΡΙΟΙ

Η αποψινή εκδήλωση του συλλόγου ιεροψαλτών έχει και έναν επί πλέον σκοπό. Να παρουσιάσει στους αγαπητούς συναδέλφους ιεροψάλτες, αλλά και στο ευρύ μουσικόφιλο κοινό της Βυζαντινής παράδοσης και τέχνης, ένα έργο του μακαριστού πρωτοψάλτη και καθηγητή της Βυζαντινής μουσικής Σπυρίδωνος Γεωργακόπουλου, το οποίο παρέμενε άγνωστο για αρκετά χρόνια από την κοίμησή του.

Ο μακαριστός Σπύρος Γεωργακόπουλος γεννήθηκε στο Παγκράτι Καλαβρύτων. Τις πρώτες γνώσεις για την Βυζαντινή μουσική τις πήρε από τον μεγάλο δάσκαλο της Βυζ. Μουσικής, και εφημέριο των Λεχαινών του Ν. Ηλείας ονόματι Αθηνόδωρος Παπανδρέου ο οποίος γνώριζε την Βυζαντινή σημειογραφία. Αργότερα φοίτησε και ολοκλήρωσε τις σπουδές του στο Παλαιό Εθνικό Ωδείο των Πατρών, του κ. Ντρέκη, όπου και έλαβε τον τίτλο του Μουσικοδιδάσκαλου της Βυζαντινής μουσικής .

Είχε ψάλλει κατά καιρούς σε πολλούς Ι. Ναούς και δίδαξε την τέχνη του στην αρχή και για 15 χρόνια αφιλοκερδώς στην Σχολή Βυζαντινής μουσικής που διατηρούσε ο Σύλλογος Ιεροψαλτών της Πάτρας. Αργότερα δίδαξε σε διάφορα Ωδεία και Μουσικές σχολές. Τελευταίος Ι. Ναός που έψαλλε ήταν ο Ι.Ν. του Αγ. Νικολάου των Πατρών στον οποίο έψαλλε για 37 χρόνια. Κατά την διάρκεια της Ιεροψαλτικής του θητείας, ήταν πολύ συνεπής στις υποχρεώσεις και στα καθήκοντα του τόσο στην προσέλευση του, (πάντα 10 λεπτά νωρίτερα) όσο και στην εκτέλεση των ύμνων. Μάλιστα σε κάποιον εσπερινό, ένας εκ των ολίγων δυστυχώς, παρευρισκομένων πιστών αλλά και

μαθητής του συγχρόνως, τον ερώτησε «ΔΑΣΚΑΛΕ αφού δεν έρχεται κόσμος στους εσπερινούς, γιατί δεν τα λες σύντομα παρά αργά;»

Και η απάντησής του ήταν «**Και οι κολώνες να είναι μόνο, εγώ θα ψάλλω κανονικότατα και δεν θα κοιτάζω αν υπάρχει κόσμος**».

Ήταν δραστήριος και δημιουργικός είχε στο ενεργητικό του σημαντική προσφορά και στον συνδικαλιστικό τομέα. Διετέλεσε επί σειρά ετών Πρόεδρος του Συλλόγου Ιεροσαλτών της Πάτρας και Αντιπρόεδρος της ΟΜ.Σ.Ι.Ε, θέσεις από τις οποίες εργάστηκε με ζήλο και αποφασιστικότητα για τα Ιεροσαλτικά ζητήματα.

Επί της θητείας του μάλιστα ως Πρόεδρος των Ιεροσαλτών, αγοράστηκε το γραφείο του Συλλόγου επί της οδού Γούναρη, καταβάλλοντας μεγάλο χρηματικό μερίδιο για την αγορά του.

Σαν χοράρχης είχε δώσει πολλές συναυλίες κατά καιρούς σε πολλές πόλεις, με την χορωδία που ίδρυσε ο ίδιος το 1978.

Το έργο το οποίο παρουσιάζουμε απόψε, αποτελεί μια εργασία του μακαριστού αποτελούμενη από 3.500 περίπου χειρόγραφες συνολικά σελίδες, έχοντας τον τίτλο **ΜΕΓΑ ΜΗΝΟΛΟΓΙΟΝ ΤΟΥ ΟΛΟΥ ΕΝΙΑΥΤΟΥ** και διαιρούμενο σε δώδεκα τόμους. Ένας τόμος δηλαδή για κάθε μήνα με τις καθημερινές του ακολουθίες.

Τò δωδεκάτομο αυτό έργο «Μέγα Μηνολόγιον του όλου Ενιαυτού», αποτελεί το προτελευταίο χειρόγραφο πόνημα του αλλά και το μόνο που δεν εκδόθηκε σε βιβλίο, όπως τα πολυάριθμα βιβλία που είχε εκδώσει κατά καιρούς.

Απαριθμώντας τα βιβλία που είχε εκδώσει κατά σειρά

ήσαν τα εξής:

1. ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΤΩΝ ΕΓΚαι ΝΙΩΝ ΤΟ 1986 το οποίο βοηθούσε τον ψάλτη, στα ψαλλόμενα της ακολουθίας των εγκαινίων. Ήταν τόσο λεπτομερής η ακολουθία, που είχε ως αποτέλεσμα την πανελλαδική του ζήτηση. Προς τούτο αναγκάστηκε να προβεί σε επανέκδοση του βιβλίου αυτού των εγκαινίων το 2005. Μάλιστα με το βιβλίο αυτό βοηθήθηκα κι εγώ όταν ψάλλαμε στα εγκαινία του Ναού των Εισοδίων το 1985. Ακολούθησαν:
2. ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ ΤΕΣΣΑΡΩΝ ΑΚΟΛΟΥΘΙΩΝ ΤΟ 1994
3. Α΄ ΤΟΜΟΣ ΤΟΥ ΕΝΙΑΥΤΟΥ ΤΟ 1995
4. Β΄ >> >> >> >>
5. ΤΡΙΩΔΙΟΝ ΤΟ 1997
6. ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΑΡΙΟΝ ΤΟ 1998
7. ΜΕΓΑΛΗ ΕΒΔΟΜΑΣ ΤΟ 1999
8. ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ - ΟΡΘΟΥ
9. ΘΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ
10. ΜΙΚΡΗ & ΜΕΓΑΛΗ ΠΑΡΑΚΛΗΣΗ ΤΟ 1998
11. ΔΟΞΟΛΟΓΙΑΙ ΑΡΓΑΙ -ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ
12. ΜΕΘΟΔΟΣ ΘΕΩΡΙΑ & ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ Β.Μ.
13. ΑΛΛΗΛΟΥΑΡΙΑ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ
14. ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ
15. ΜΑΚΑΡΙΣΜΟΙ ΘΕΙΑΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ
16. ΑΝΟΙΞΑΝΤΑΡΙΑ ΠΡΩΤΟΤΥΠΑ ΣΕ ΗΧΟ Γ΄
17. **3 ΤΟΜΟΥΣ** ΜΕ ΠΡΟΣΟΜΟΙΑ ΕΟΡΤΑΖΟΜΕΝΩΝ ΑΓΙΩΝ ΟΛΟΥ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ

Εκτός των έργων αυτών είχε μελοποιήσει και πολλές ακολουθίες διαφόρων αγίων που δεν υπήρχαν στο μηνολόγιο της Αποστολικής διακονίας. Ενδεικτικά αναφέρω την ακολουθία του Αγίου Μάρκου του κωφού και την ακολουθία της Ιεράς επτάδος της πατρομητραδελφότητος του μεγάλου πατρός και ουρανοφάντορος Βασιλείου, καθώς

επίσης και κάποιες ακολουθίες αγίων αγιορειτών μοναχών, τις οποίες πρόσθεσε στο 12μηνο αυτό έργο.

Όλα τα έργα που προανέφερα, τα είχε εκδόσει εκτός από τὸ «Μέγα Μηνολόγιον του όλου Ενιαυτού».

Για τις μουσικές αυτές συνθέσεις, εκτός πολλών ανά την Ελλάδα συγχαρητηρίων, είναι και του πρώην Μητροπολίτου Πατρών κυρού **ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ**, του καλλικέλαδου και άριστου γνώστη της Βυζ. Εκκλησιαστικής μουσικής, ο οποίος σε επιστολή του, χαρακτήριζε τις συνθέσεις αυτές ως:

«Έκδηλα τεκμήρια τῆς μουσικῆς αὐτοῦ ἐμπειρίας, τόσον τῆς θεωρητικῆς, ὅσον καί τῆς ἐκ τῆς μακράς αὐτοῦ πείρας τῆς ἐπ' ἐκκλησίας ψαλμωδίας καὶ τῆς διδασχῆς τῆς Βυζαντινῆς ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς εἰς πολλοὺς μαθητάς του, που ικανοποιεῖ τοὺς ἐκτελεστάς καὶ τοὺς ἀκροατάς τῶν ἐμπεριεχομένων ὑμνωδιῶν καὶ ἀνάγει αὐτοὺς πρὸς αἶνον καὶ δόξαν του ἐν Τριάδι Θεοῦ ἡμῶν».

Σήμερα λοιπόν σε ένδειξη σεβασμοῦ καὶ μνήμης πρὸς τον καθηγητὴ καὶ δάσκαλο Σπύρο Γεωργακόπουλο, παρουσιάζεται τὸ ἔργο αὐτὸ που ἀποτελεῖται ἀπὸ 12 χειρόγραφους τόμους (ένας γιὰ κάθε μήνα) καὶ οἱ ὁποῖοι μου παραδόθηκαν μετὰ την κοίμησή του, ἀπὸ την σύζυγό του την κ. Φανή, ἡ ὁποία μας τιμᾶ με την παρουσία τῆς ἀπόψε, ὡς κειμήλιο γιὰ την πολύχρονη συνεργασία πὺ εἶχαμε (26 χρόνια ὡς Λαμπαδάριος) στα ἀναλόγια του Ἁγίου Νικολάου Πατρών. Λόγω ὅμως του μεγάλου ὄγκου (περίπου 3.500 χειρόγραφες σελίδες) δὲν κατόρθωσε νὰ το ἐκδώσει, λόγω του μεγάλου κόστους, παραμένοντας τὸ ἔργο αὐτὸ εἰς τὰς χεῖρας του ὡς χειρόγραφο.

Μόλις μου παραδόθηκε ἡ ἐργασία του αὐτῆ των 12

τόμων, σκέφθηκα να σκαναριστεί και να παραμείνει το έργο αυτό και ηλεκτρονικά ως χειρόγραφο. Προς τον σκοπό αυτό βοήθησε πολύ ο πατήρ **Νεκτάριος Μαμαλούγκος**, ο οποίος είχε τον τρόπο του σύντομου σκαναρίσματος με σύγχρονο μηχάνημα και τον οποίο θερμά ευχαριστώ για την εργασία του αυτή, αλλά και για την παρουσία του στην αποψινή αυτή εκδήλωση.

Έχοντας επί πλέον και ψηφιακά τα αντίγραφα του χειρογράφου αυτού έργου, αποφάσισα στην πορεία να αρχίσω την ψηφιοποίηση αυτών με κατάλληλο λογισμικό σημειογραφίας, προκειμένου να προωθηθεί σε συναδέλφους ιεροψάλτας ηλεκτρονικά, καθόσον η εκτύπωση του έργου με τους 12 τόμους, ήταν πολύ δαπανηρή.

Έτσι άρχισα την ψηφιοποίηση με το πρόγραμμα συγγραφής Βυζαντινής Μουσικής (Μουσικά κείμενα "ΜΚ") του **κ. Δημητρίου Παπαδόπουλου**. Ένα υπέροχο και εύχρηστο πρόγραμμα που με βοήθησε πολύ στην ηλεκτρονική ψηφιοποίηση των χειρογράφων.

Ξεκινώντας την ηλεκτρονική ψηφιοποίηση, και προχωρώντας φυλλομετρώντας τις σελίδες παρατήρησα κενά σε κάποιες σελίδες από τις ακολουθίες και αποφάσισα να τις ολοκληρώσω, συμπληρώνοντας εγώ αυτά τὰ κενά, σύμφωνα με το ψαλτικό του ύφους, τόσο από την εμπειρία μου, και την πολύχρονη συνεργασία που είχαμε, όσο και από διάφορες χειρόγραφες φυλλάδες που μοιραζόταν μαζί μου σε διάφορες γιορτές ώστε να τις ψάλλουμε και ταυτόχρονα να παρατηρούμε αν υπήρχαν κάποια λάθη. Σε ορισμένες ενότητες του έργου, εισήγαγα με σκανάρισμα αυτούσιες κάποιες χειρόγραφες επισημάνσεις επί των ακολουθιών, ώστε να φαίνεται και ο γραφικός του χαρακτήρας.

Εκτός των ελλείψεων, πρόσθεσα και κάποιες ἐπὶ πλέον ακολουθίες τις οποίες μελοποίησα ἐγὼ στὴ μνήμη του σεβαστοῦ και πρώτου δασκάλου μου, ἀλλὰ και συνεργάτη στο ἀναλόγιο, ἴτοι: 1) του Ἁγίου Βησσαρίωνος του Ἀγαθωνίτου (22 Ἰανουαρίου), 2) του Ἁγίου Παΐσιου του Ἀγιορείτου (12 Ἰουλίου) και 3) του Οσίου Γερβασίου των Πατρῶν (30 Ἰουνίου).

Ἡ προσθήκη αὐτῶν ἐγένε καθόσον ἐκρίνα ὅτι ἀν ζούσε ο Μακαριστός, θα εἶχε μελοποιήσει τις ἀκολουθίες αὐτῆς, καθόσον ἐπὶ των ἡμερῶν του γνώριζε τον βίον τους και θα τις εἶχε προσθέσει στο ἔργο αὐτό.

Μάλιστα σε προγενέστερο χρόνο πρὶν γίνει ἡ ἀγιοποίηση του πατρός Γερβασίου (το Δεκέμβριο του 2023), μελοποίησε (το 2007) κάποια ἐφύμνια που εἶχε γράψει προηγουμένως για τον πατέρα Γερβάσιο, ἕνας Δημοδιδάσκαλος, ὀνόματι Παναγιώτης Ρήγας, τα οποία μετέφερα και αὐτά στο Μέγα αὐτὸ Μηνολόγιο, σε ἔνδειξη συνεχούς ἀπασχόλησης του Μακαριστοῦ στις μελοποιήσεις τις οποίες (συγχωρήστε με για την φράση) τις εἶχε σαν ψωμοτύρι .

Ὀλοκληρώνοντας τις ελλείψεις και μετατρέποντας τὰ χειρόγραφα σε ηλεκτρονική ψηφιακή μορφή, σκέφθηκα με πιο τρόπο θα μπορούσα να προωθήσω το ἔργο αὐτό σὲ συναδέλφους ἱεροψάλτας, ὅπως ο αείμνηστος προσέφερε δωρεάν ὅλα του τα ἔργα, ὥστε να μπορούν να τα μελετοῦν και να τα ψάλλουν οι συνάδελφοι.

Πρὸς το σκοπὸ αὐτὸ ἦρθα σε συνεννόηση με τον Σύλλογο Ἱεροψαλτῶν Πατρῶν, και αποφασίσαμε να μεταφερθεῖ το ἔργο αὐτὸ σε φλασάκια USB με πολὺ μικρὸ κόστος ἀπ' ὅτι θα χρειαζόταν για να ἐκτυπωθεῖ.

Με αὐτὸ τον τρόπο θα υπήρχε ἡ δυνατότητα στη συνέχεια ἀφοῦ μεταφερθεῖ το ἔργο ἀπὸ τα φλασάκια στους Η/Υ ἢ σε

τάμπλετ, να μπορεί ο καθένας να μελετά τις διάφορες ακολουθίες από το Μέγα μηνολόγιο ή και να τις ψάλλει ταυτόχρονα.

Με τη σκέψη αυτή και τη συνεργασία του Συλλόγου ιεροψαλτών, υλοποιήθηκε η μεταφορά αυτή σε φλασάκια.

Στο σημείο αυτό θέλω να ευχαριστήσω τον π. Ιερόθεο Ανδρουτσόπουλο, προϊστάμενο του εκκλησιαστικού Συμβουλίου του Ι.Ν. του Αγ. Νικολάου Πατρών για τη βοήθεια του ως χορηγού στην προσπάθεια αυτή ώστε να εκδοθεί το έργο αυτό σε φλασάκια, καθώς επίσης και την πλειάδα των ιεροψαλτών, που βοήθησαν και αυτοί ως συνδρομητές, στο έργο αυτό.

Εύχομαι όλο αυτό το έργο που παρουσιάζετε σήμερα και σε ανάμνηση της ψαλτικής και συγγραφικής πορείας του Μακαριστού Σπυρίδωνος Γεωργακόπουλου, να αποτελέσει ωφέλεια στους συναδέλφους Ιεροψάλτας σύμφωνα με το πατροπαράδοτο κλασικό ύφος του αιμνήστου «**δάσκαλου**», όπως τον προσφωνούσαν οι πολυάριθμοι μαθηταί του αλλά και διάφοροι άλλοι πολίτες που τον γνώριζαν. Ήταν δηλαδή το δεύτερο όνομα του. Όταν κάποιος τον συναντούσε και τον χαιρετούσε, άρχιζε με τη λέξη ΔΑΣΚΑΛΕ.

Κλείνοντας θέλω να ευχαριστήσω τον Σεβασμιότατον Μητροπολίτην Πατρών, τους σεβαστούς πατέρες και όλους όσοι παρευρέθησαν στην εκδήλωση αυτή του Συλλόγου Ιεροψαλτών Πατρών. Επίσης τους συναδέλφους Ιεροψάλτες που έψαλαν την ακολουθία του Εσπερινού του Αγίου Σάββα από το βιβλίο του μηνός Δεκεμβρίου του μακαριστού Σπυρίδωνος Γεωργακόπουλου, τιμώντας τον προστάτην του Συλλόγου Ιωάννην τον Δαμασκηνόν, αλλά ταυτοχρόνως **και την παρουσίαση του έργου του μακαριστού Σπυρίδωνος Γεωργακόπουλου, Πρωτοψάλτη και καθηγητή**

της Βυζαντινής και εκκλησιαστικής μουσικής, στην εκδήλωση αυτή του οποίου φέτος στις 13 Δεκεμβρίου κλείνει 11 χρόνια η κοίμηση του. Να είναι αιωνία του η μνήμη.

ΣΑΣ ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ ΚΑΙ

ΚΑΛΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ

Νικόλαος Δημ. Καυέλης